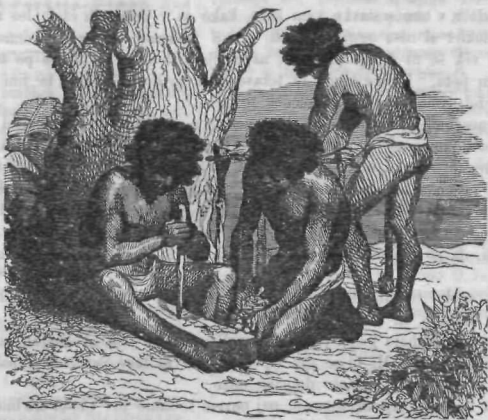

Ogenj v starodavnih časih.

V današnji dobi je pač lahko ogenj narediti. V vsakej prodajalnici dobimo žveplenek (klinčkov) za malo denarja. Kadar hočejo mati kuhati, nalože drv, podložé nekoliko tresák, prižgó žveplenko in v nekoliko trenutkih je ognja dovolj. Oče, kamorkoli gre dó, posebno če puhajo tobak, nosijo nekoliko žveplenek pri sebi, da si napravijo ognja, kadar jim ga je treba. In ravno zavoljo tega, ker je denes vsacemu otroku lahko napraviti ogenj, dogodé se večkrat velike nesreče, ki je imenujemo požarje. Ogenj vpepelí hiše, vasí in mesta. Po nepotrebnem naj nihče ne nareja ognja, posebno se pa otroci imajo čúvati žveplenek.

V prastarih časih je bilo ljudém zeló težavno narediti ogenj, še celó njegove koristi niso poznali. Velik ogenj so videli samó takrat, ako je strela

udarila v kako drevo, ter se je užgal gozd, ali pa, če je kje kak ognjenik (vulkan) dim in ogenj bljuval iz nedrij. Kakó so se ljudje čúdili, kadar so videli, da ogenj les v pepel izpreminja! Bili so časi, ko ljudjé še niso znali drv rezati in žagati, ker niso imeli pripravnega orodja. Ako so hoteli kos lesá za kako potrebo izkrajšati, položili so ga v ogenj in pustili goretí, dokler ga ni toliko odgorelo, da se je izkrajšalo, kolikor je bilo treba. Lehko si mislite, kako težavno in zamudno je bilo tako delo.

In kakó so se še le ljudje začúdili, ko so prišli do tega, da se voda pri ognji izpreminja v paro in se mokre stvari pri ognji posušé. Surovega mesá so imeli ljudje v vseh časih obilo; toliko, da jim ga je prišlo mnogo v kvaru. Še le tedaj, ko so poznali ogenj in videli, da se na ognji posušeno meso dlje časa ohrani, še le tedaj jim je bilo mogoče napraviti in ohraniti si mesá za dlje časa. Ogenj je učil ljudi pripravljati si jedila.

Potrebne posode so si ljudje v začetku narejali iz blata ter je sušili na solnci. Ali vse drugače, vse boljše in trdnejše so bile take posode, kadar so jih osušili na ognju. Kake lonce ali piskre bi imeli, in kolika bi jim bila cena, ako bi ne bilo ognja, to lahko vsak sam izprevidi.

Kasneje so ljudje spoznali, da ogenj stvari topi in raztéza, in to je bil začetek velikim umetelnostim, katere opazamo danes v izdelovanji različnih železnih in drugih kovinskih stvari.

Dokler ljudje niso poznali žveplenek in drugih načinov, s katerim se naredí ogenj, recimo: jekla in kremen, trli so suh les ob les toliko časa, da se je užgal in prikazal ogenj. Takó narejen ogenj so morali zelo varovati, da jim ni ugasnil, ker drugače bi imeli zopet novih težav, napraviti si ognja. Kadar so ljudje poznali jeklo in kremen, bilo je užé nekoliko boljše. Izkresali so namreč z jeklom iz kremen iskro, pritaknili malo gobe in — ognja je bilo dosti.

Podoba v tem sestavku vam kaže, kakó so v prastarih časih les z lesom vrtali, dokler si niso ognja naredili. Divji Indijani, do katerih denašnji izobraženi vék še ni mogel prodreti, napravljajo si ogenj še danes po tem starodavnem potu. Koliko truda in težave bi si prihranili, ako bi jim kdo iz naših dežel samó nekoliko žveplenek prinesel.

Danes nam je ogenj neobhodno potreben za pripravo jedil. Kaj bi vender jedli, ako bi ne imeli ognja! Nu nikarte misliti, da so ljudje takój imeli take jedí, kakeršne imamo mi; sto in sto let je bilo treba, dokler je prišlo do tega, da se je pečenka na masti pekla in potica prišla na mizo. V starih časih so bili ljudje zadovoljni, ako si so mogli kos mesá posušiti na dimu. In če bi danes ljudje iz onih starih časov sedli za našo mizo k naši pojedini, pač ne bi verjeli, da so vse naše denašnje okusne jedí le nasledek ognja in njegovih učinkov.

Na otoku Grönlandiji je še tudi z ognjem velika težava. Ondu pusté meso da zmrzne, in še le po tem ga jedó.

Laponci kuhajo jedíla v morskej vodi in da so tem okusnejša, primešajo jim različnih dišav. Mi bi se jim lepó zahvalili za take jedí, ter si pač želeli, da smo skoraj domá za našo domačo mizo.

Da se zopet vrnem k ognju, naj povem še samó to: Če bi ne bilo ognja, ne imeli bi tečnih jedí, ne imeli bi nožev, vilic, niti prav nobene železne ne kake druge kovinske stvari. Tudi srebrnih, zlatih in bakrenih novcev bi ne bilo, železnic in parobrodov bi ne imeli. Tudi vi bi ne imeli knjig, papirja, peres ne svinčnikov; še celó obleke bi ne imeli, ker nam jo krojač brez šivanke in škarij bi ne mogel narediti. Sto in sto, tisoč in tisoč stvari, ki so danes nekaj prav navadnega, bi ne imeli. Kakšno bi v takem položaji bilo naše življenje, to prevdarite samí, otroci ljubi!

A jaz vam rečem samo to: Hvalimo Stvarnika, kateri nam je dal ognja in nam svojo neizmerno modrost pokazal tudi v najmanjšej iskri.